

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Mikeše, Ph.D., a soudců JUDr. Miloslava Výborného a JUDr. Milana Podhrázkého, Ph.D., v právní věci žalobkyně: **Neuperský dvůr s.r.o.**, se sídlem U Stadionu 700, Chrudim, zast. "HABEAS CORPUS", spolkem se sídlem Ocelkova 643/20, Praha 9, proti žalovanému: **Oblastní inspektorát práce pro Královéhradecký kraj a Pardubický kraj**, se sídlem Říční 1195/5, Hradec Králové, ve věci ochrany před nezákonným zásahem žalovaného, v řízení o kasační stížnosti stěžovatele: **Z. K.**, proti usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice ze dne 12. 12. 2018, čj. 52 Ad 21/2017-112,

t a k t o :

- I. Návrh stěžovatele na ustanovení zástupce pro řízení o kasační stížnosti **se zamítá**.
- II. Kasační stížnost **se zamítá**.
- III. Stěžovatel **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- IV. Žalobkyni ani žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci

[1] Podanou kasační stížností se Z. K. (dále jen „stěžovatel“) domáhá zrušení v záhlaví uvedeného usnesení Krajského soudu v Hradci Králové – pobočka Pardubice (dále jen „krajský soud“), kterým bylo dle § 34 odst. 4 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu

správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), vysloveno, že stěžovatel není osobou zúčastněnou na řízení vedeném krajským soudem pod sp. zn. 52 Ad 21/2017.

[2] Pod sp. zn. 52 Ad 21/2017 vede krajský soud řízení o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného správního orgánu, ve které se žalobkyně domáhá vyslovení, že kontrola zahájená a provedená dne 2. 10. 2017, po níž následoval protokol o kontrole ze dne 4. 10. 2017 a dále vyřízení námitek ze dne 30. 10. 2017, jsou nezákonné a aby soud uložil žalovanému povinnost obnovit stav před kontrolou žalovaného u žalobkyně.

[3] Krajský soud v napadeném usnesení uvedl, že dle usnesení rozšířeného senátu ze dne 18. 9. 2012, čj. 2 As 86/2010-76, č. 2725/2013 Sb. NSS, lze v obecné rovině institut osoby zúčastněné na řízení v řízení o ochraně proti nezákonnému zásahu podle § 82 a násl. s. ř. s. aplikovat. Dle § 34 odst. 1 s. ř. s. pro přiznání postavení osoby zúčastněné na řízení musí být taková osoba přímo dotčena na svých právech nebo povinnostech. Dle krajského soudu se o takové přímé dotčení veřejných práv u stěžovatele nejednalo. Stěžovatel přímé dotčení nijak nespécifikoval. Pokud jde o argumentaci žalobkyně, že jmenovaný byl kontrolován jako osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění, pak krajský soud uvedl, že se jedná o zcela jiný právní subjekt, a právě proto se stěžovatel mohl bránit podáním samostatné žaloby ve svojí věci proti tvrzenému nezákonnému postupu žalovaného namířenému přímo proti němu, čímž by mu byla poskytnuta plná ochrana jeho subjektivních veřejných práv. Z rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 7. 2009, čj. 5 As 4/2009-86, č. 1929/2009 Sb. NSS, plyne, že postavení společníka obchodní společnosti nebo osoby danou obchodní společností ovládající nezakládá samo o sobě postavení osoby zúčastněné na řízení ve smyslu § 34 odst. 1 s. ř. s., pokud jde o řízení o žalobě, kterou tato obchodní společnost ve správním soudnictví podala.

II. Obsah kasační stížnosti, vyjádření žalobkyně a žalovaného ke kasační stížnosti

[4] Proti usnesení krajského soudu podal stěžovatel kasační stížnost, ve které požádal o osvobození od soudních poplatků a navrhl ustanovit mu zástupce pro řízení o kasační stížnosti a přiznat podané kasační stížnosti odkladný účinek.

[5] V kasační stížnosti namítal, že krajský soud rozhodl v rozporu s objektivní realitou a důkazy založenými ve spise. Stěžovatele nevyslechl, ačkoliv byl přítomen soudního jednání. Žalovaný jej šikanuje a obtěžuje již řadu let. Soud opatřil dokumenty, ze kterých plyne, že žalovaný stěžovatele často kontroluje výhradně na udání. Do jeho práv tak bylo zasazeno. Krajský soud tuto skutečnost nijak nedokazoval, ačkoliv stěžovatel důkazy předkládal. Dále stěžovatel citoval řadu rozhodnutí Ústavního soudu, ze kterých plyne, že soud má povinnost provést navrhované důkazy, nebo alespoň odůvodnit, z jakého důvodu tyto důkazy neprovedl.

[6] Žalobkyně souhlasila s podanou kasační stížností. V rozsáhlém vyjádření ke kasační stížnosti dále v podstatě potvrdila, že stěžovatel je obětí šikany a diskriminace z důvodu kontrol různých státních orgánů na základě anonymních udání.

pokračování

[7] Žalovaný poukázal na to, že žalobkyně na ústním jednání před krajským soudem uvedla, že je stěžovatel diskriminován také z důvodu podnikatelského úspěchu a nashromáždění značného majetku. V kasační stížnosti však stěžovatel uvedl, že nemá dostatečné finanční prostředky, a proto žádá o ustanovení zástupce z řad advokátů a osvobození od placení soudního poplatku.

III. Posouzení Nejvyšším správním soudem

[8] Nejvyšší správní soud posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a shledal, že kasační stížnost byla podána včas a jde o rozhodnutí, proti němuž je kasační stížnost přípustná. Na základě kasační stížnosti přezkoumal napadené usnesení krajského soudu v souladu s § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

[9] Nejvyšší správní soud rozhodl o podané kasační stížnosti neprodleně poté, co dal ostatním účastníkům možnost vyjádřit se ke kasační stížnosti, proto nerozhodoval o návrhu na přiznání odkladného účinku.

[10] Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 16. 12. 2015, čj. 2 As 262/2015-18, na základě závěru učiněných v usnesení rozšířeného senátu ze dne 9. 6. 2015, čj. 1 As 196/2014-19, č. 3271/2015 Sb. NSS, dovodil, že kasační stížnost proti usnesení krajského soudu o tom, že určitá osoba není osobou zúčastněnou na řízení, není spojena s poplatkovou povinností. Z toho důvodu soud nerozhodoval o žádosti stěžovatele o osvobození od soudních poplatků.

[11] Podle § 35 odst. 9 s. ř. s. lze navrhovateli na návrh ustanovit zástupce pro řízení o kasační stížnosti, jsou-li u navrhovatele splněny předpoklady, aby byl osvobozen od soudních poplatků a je-li to třeba k ochraně jeho práv. K ustanovení zástupce je nutné naplnění obou daných předpokladů. Soud se nejprve zabýval požadavkem nezbytnosti ustanovení zástupce k ochraně práv stěžovatele.

[12] Návrh na ustanovení zástupce z řad advokátů odůvodnil stěžovatel nedostatečnými finančními prostředky a neznalostí složitého právního prostředí. Dle výše uvedeného usnesení rozšířeného senátu sp. zn. 1 As 196/2014 není v tomto typu řízení před Nejvyšším správním soudem povinností být zastoupen advokátem. Soud proto posuzoval naplnění požadavku „nezbytnosti k ochraně práv“ (§ 35 odst. 9 s. ř. s.) z věcného hlediska a nikoliv pouze jako procesní povinnost danou § 105 odst. 2 s. ř. s.

[13] Je třeba zdůraznit, že ustanovení zástupce je svou povahou výjimečným institutem, který je využíván pouze v ojedinělých případech. K tomu Nejvyšší správní soud poukazuje na rozsudek kasačního soudu ze dne 23. 8. 2013, čj. 3 As 76/2013-21, ve kterém uvedl, že: „*ustanovení zástupce není obecně institutem sloužícím k zajištění zastoupení nemajetných účastníků řízení bez právního vzdělání, nýbrž institutem, jež má být využit až v případě, kdy nemajetný účastník bez ohledu na své vzdělání není způsobilý bránit svá práva před soudem sám. [...] Nejvyšší správní soud předně zdůrazňuje, že s účinností od 1. 1. 2012 došlo novelou soudního řádu správního – zákonem č. 303/2011 Sb. ke zpřísnění podmínek pro ustanovování zástupce a zúžení této možnosti na případy skutku závažné jak z hlediska svého dopadu na účastníka, tak i z hlediska právní náročnosti věci. Zatímco dříve postačovalo prokázat*

potřebnost ustanovení zástupce k ochraně práv účastníka, nyní musí být toto ustanovení nezbytně třeba. Více než dříve tedy bude ustanovení zástupce na základě žádosti účastníka řízení institutem výjimečným.“

[14] V řízení před Nejvyšším správním soudem není zpravidla nařizováno jednání. Jediným úkonem, který je tak účastník povinen učinit, je podání bezchybné kasační stížnosti, tedy takové, ve které vylicí důvody jejího podání a uvede, čeho se domáhá. Kasační stížnost stěžovatele tato kritéria naplňovala. V kasační stížnosti uvedl, z jakého důvodu se cítí být úkony žalovaného zasažen na jeho právech a napadl i procesní postup krajského soudu. Odkázal i na judikaturu Ústavního soudu týkající se posuzování důkazů a jejich provádění. Kasační stížnost je i přes nedůvodnost možné považovat za dostatečně kvalitně vypracovanou, aby to nezavdalo povinnost ustanovit stěžovateli zástupce z řad advokátů. Stěžovatel (popř. s metodickou pomocí organizace, která mu ve vypracování kasační stížnosti pomohla, což v kasační stížnosti uvedl) se zjevně v právním prostředí vyzná natolik, aby dokázal učinit jediný skutečně nutný úkon v řízení před Nejvyšším správním soudem. Z toho důvodu Nejvyšší správní soud rozhodl výrokem I., že se jeho návrh na ustanovení zástupce zamítá.

[15] Krajský soud správně uvedl, že institut osoby zúčastněné na řízení je možné užít v řízení o žalobě proti nezákonnému zásahu (viz již zmíněné usnesení rozšířeného senátu sp. zn. 2 As 86/2010 a např. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 9. 2017, čj. 9 As 232/2017-38, body [34] – [37]). Pro přiznání statusu osoby zúčastněné na řízení je nutné naplnění dikce § 34 odst. 1 s. ř. s.: *Osobami zúčastněnými na řízení jsou osoby, které byly přímo dotčeny ve svých právech a povinnostech vydáním napadeného rozhodnutí nebo tím, že rozhodnutí nebylo vydáno, a ty, které mohou být přímo dotčeny jeho zrušením nebo vydáním podle návrhu výroku rozhodnutí soudu, nejsou-li účastníky a výslovně oznámily, že budou v řízení práva osob zúčastněných na řízení uplatňovat.* (ztučnění provedl NSS)

[16] Je nutné zdůraznit, že v právě projednávané věci je vedeno řízení pouze o kontrole provedené dne 2. 10. 2017, následném protokolu ze dne 4. 10. 2017 a dále vyřízení námitek ze dne 30. 10. 2017. Tato kontrola se týkala výlučně žalobkyně a nikoliv stěžovatele. Stěžovatel v kasační stížnosti tvrdí, že žalovaný jej opakovaně obtěžoval kontrolami a šikanoval. Stěžovatel však netvrdí, že by právě touto konkrétní kontrolou ze dne 2. 10. 2017 bylo zasaženo do jeho práv. Správní soudy nejsou oprávněny upravit rozsah zásahů, které žalobce žalobou napadne dle § 82 s. ř. s. a násl. Pokud se tedy stěžovatel domáhá ochrany před zásahy žalovaného, nemůže tak učinit v řízení jiného subjektu, které se týká zásahu, jímž nebylo zasaženo do jeho práv. Názor krajského soudu o tom, že nebylo zasaženo žalobkyní vymezenou kontrolou a na to navazujícími úkony žalovaného do práv stěžovatele, je tak správný. Nejvyšší správní nezpochybňuje, že k zásahům do některých práv stěžovatele opakovanými kontrolami mohlo dojít, ale jejich ochrany se nelze domoci v právě probíhajícím řízení. K tomu musí stěžovatel podat žalobu samostatnou.

[17] Stěžovatel v kasační stížnosti namítal, že soud neprovedl důkazy, které navrhoval. K tomu je nutné uvést, že v kasační stížnosti neuvedl, které důkazy navrhoval, ani čeho by se měly týkat a co by měly prokázat. Ze soudního spisu neplyne, že by jakékoliv důkazy navrhoval. V soudním spise je založena pouze jediná listina, ze které plyne, že stěžovatel

pokračování

v řízení před krajským soudem vystupoval sám za sebe jako fyzickou podnikající osobu a nikoliv jako jednatel žalobkyně. Tou je protokol o ústním jednání ze dne 12. 9. 2018, ve kterém je uvedeno, že se domáhá postavení osoby zúčastněné na řízení a vyjádření zástupce žalobkyně, že stěžovatel byl diskriminován z důvodu rodu a majetkového postavení. Ze spisu tak není patrné, že by stěžovatel navrhoval jakékoliv důkazy, které by měly prokázat, že s ním má být jednáno jako s osobou zúčastněnou na řízení. Pokud žádné důkazy ze strany stěžovatele navrženy nebyly, soud na ně samozřejmě nemohl nijak reagovat.

[18] Nad rámec uvedeného Nejvyšší správní soud shodně s krajským soudem odkazuje na rozsudek kasačního soudu ze dne 31. 7. 2009, čj. 5 As 4/2009-86, č. 1929/2009 Sb. NSS, kde soud řešil otázku postavení osoby společníka obchodní společnosti jako osoby zúčastněné na řízení v řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu podle § 65 a násl. s. ř. s. V tomto rozsudku dospěl soud k závěru, že postavení společníka obchodní společnosti nebo osoby danou obchodní společnost ovládající nezakládá samo o sobě postavení osoby zúčastněné na řízení ve smyslu § 34 odst. 1 s. ř. s., pokud jde o řízení o žalobě, kterou tato obchodní společnost ve správním soudnictví podala.

IV. Závěr a náklady řízení

[19] Z výše uvedených důvodů soud v souladu s § 110 odst. 1 s. ř. s. podanou kasační stížnost zamítl. O věci při tom rozhodl bez jednání postupem podle § 109 odst. 2 s. ř. s., dle kterého o kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud zpravidla bez jednání.

[20] Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o § 60 odst. 1 větu první s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Stěžovatel v soudním řízení úspěch neměl, proto dle uvedených ustanovení nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalovanému, který by jinak měl právo na náhradu nákladů řízení, nevznikly v řízení žádné náklady nad rámec jeho úředních povinností. Z podaného vyjádření žalobkyně je zřejmé, že jednala ve shodě se stěžovatelem. I když by teoreticky měla nárok na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti stěžovatele, Nejvyšší správní soud jí ji nepřiznal. Bylo by to totiž zcela proti smyslu práva na náhradu nákladů řízení, které slouží k tomu, aby byly nahrazeny náklady řízení tomu, kdo je v řízení úspěšný oproti tomu, kdo tyto náklady vyvolal. Stěžovatel je jednatel a jediný společník žalobkyně, která jeho kasační stížnost podporuje. Jediný náklad, který jí vznikl, je uhrazené poštovné. Není tedy žádný důvod této společnosti uhradit náklady spojené s řízením o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 19. února 2019

JUDr. Petr Mikeš, Ph.D.
předseda senátu